

Az atalánoson jönnek ellenséget valódi s egészen frissen érkezett

SCHNEEBERGERI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára.

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: **PESTEN: Török József** gyógyszerész úrnál a király-utczában, — dr. **Wagner D.** gyógyszerésznél a vaczi-utczán, — **Thalmayer A.** és társa, — **Osztécsky F.** — **Schirk J.** — és **Gerhardt A.** uraknál.

- BUDÁN:** Schwarzmeyer J. gyógyszerész úrnál.
Aradon: Probst F. J.	Körmöczön: Draskóczy gy.	S.-Sz.-Györgyön: Ötvös P.
Aszódon: Sperlagh J. gy.	Karolyfehérvár: Fischer E.	gyógysz.
Baján: Klenautz J.	Kubinban: Stojánovics.	Sopron: Voga és Rupp-
Brassóban: Gyertyámfy, Fa-	Kun-Sz.-Miklós: Stois A.	recht.
bick és Jekelius gyz.	Lugoson: Arnold J.	S.-A.-Ujhelyen: Deutch J.
Battányán: Bigio K.	Medián: Brainer K.	Sasvár: Mücke A. gy.
Belgrádon: Nicolacovics test.	Mosonban: Pranter J. gyz.	Szeged: Misselbacher J.
Besztercen: Dietrich és	Miskolczon: Spuller J.	Szerajevóban: Gyuleka N. G.
Fleischer.	Mitrovicz: Krestonshics A.	Sziszéken: Kubányi F.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.	Mohács: Pyker Gyula gy.	Szombathelyen: Mitter-
Marosvásárhely: Jenev gy.	Marosvásárhely: Jenev gy.	mayer gyógyszer.
Csáktornyan: Kárász A.	Munkács: Gröttler L.	Székesfehérvár: Say R.
Csütön: Borsay F. gyz.	Mohács: Kögel D.	gyógysz.
Debreczenben: Göll N. gy.	Nagybányán: Horacek J.	Siklóson: Nyers S. gyz.
Deesen: Krémer S.	Nezsideben: Fuchs J.	Szathmaron: Juracko D.
Dettán: Braunmüller J. gy.	Nyitra: dr. Láng E.	Szent-Miklós: Haluschka
Deveszerben: Hoffmann B.	Nyiregyháza: Hönisch Ede	P. gyógysz.
Eperjesen: Kowalovics gyz.	gyógysz.	Szarvason: Réthy V.
Egerben: Conlegrer Ign.	Nagy-Becskekerek: Nedel-	Szentesen: Eissdorfer G. gy.
Egerben: Wesely gyz.	kovics és Haidegger.	és Prohaszka Gyula.
Eszéken: Thurner fái és	Nagy-Kautzán: Welisch	Temesvár: Kraul és Roth
Dessáthy gyógyszer.	és Lovack gyógyszer.	gyógysz.
Győrött: Brunner F.	Nagy-Károly: Schöberl C.	Tokajban: Krötzer A. gy.
Gyulán: Lukács gyz.	Nagy-Kikín: Komka A. J.	Tordán: Welits és Wolf.
Hagelschmidt V.	Nagyváradon: Janky A.	Tatan: Nierth F. gyz.
Hatszegen: Mátsey B. gyz.	Nagyszombatban: Pantot-	Török-Szent-Miklós: Pil-
Ipolyháza: Mikulsi T.	schek R. gyógysz.	losz M.
Jánosváradon: Kuna gyz.	Oroszádon: Vangyel M.	Trencsénben: Simon A. gy.
Jolsván: Maletter gyz.	Pancsován: Graff gyz.	Ungvárt: Telendy gyz.
Kaposvárt: Schröder J. gy.	Pécsen: Kunz Nándor.	és özv. Benesch P.
Károlyvárt: Benich J.	Pösgán: Balogh gyógyszer.	Ujvidéken: Schreiber F.
Kis-Martonban: Kodolányi	Pútnokon: Szepessy gyz.	Váránod: Eliaz gyz.
gyz. és Spatay A.	Pozsonyban: Schneeburger	Veszprém: Fremmel.
Kassán: Eschwig E.	és Dussil gyz.	Vácson: Tragor A.
Késmark: Generich C. és A.	Rosnyón: Posch J. gyz.	Varasdon: Halzer gyz.
Késkemetén: Papp M.	Rimaszombat: Hamalár	Versecezen: Herzog gyz.
Karancsésen: Weber A. gy.	gyógysz.	Zimony: Ivánovics és fia.
Karolyfehérvár: Fischer	Rumán: Milutinovitz S.	Zalatán: Megay Gyula.
Ed. gyógyszer.	Rékason: Boromi K. gyz.	Zombor: Stein fia Márk.
Kolozsvárt: Megay M. C.	Százvason: Sándor R. gy.	Zsámbokré: Neumann M.
	Szabadkán: Hofbauer L. gy.	Zentán: Wuits testvéreknl.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1791 (5-6)

Ugyanezen bizományos uraknál kapható:

Legjobbféle

tyukszem-tapasz,

Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 28 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa.

az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

HELUNGKIANG

arábiai s ázsiai

állat-, gyógy- és táp-pora,

magas kir. porosz kormány által engedélyezett, s a legjobb sikerrel használva egyszersmind a legjobbnak elismert óvszer marhavesz és marhabetegségek ellen.

Mustra- és védmarkkal törvényesen biztosítva. Egy kis csomag ára 40 kr., nagy csomag 80 kr.

Block-féle megpróbált folyadék a lovak számára.

Kitűnő mosó-szer, mely nemcsak az egészséges, hanem a beteg lovaknál is, az ivház, köszvény, körömguladás, az inak kiszáradás, ficzomodások, az iga s nyereg által okozott sérülések eseteiben a legmeglepőbb sikerrel használják.

Egy üveg ára 1 ft. 40 kr.

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Biztos és gyors kiirtása

patkányok s egereknek,

egy cs. kir. kizár. szab. patkány- s egérgyűjtő szer által gyertya-formában.

Egy darab ára 50 kr. a. é. F) 1810 (13-17)

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál, király-utca 7-ik sz. a., továbbá:

- N.-Beeskerek: Nedelkovits. — Csáktornyan: Kárász A. — Eperjesen: Zsembery J. — Jassonova: Dudovits J. — Keszthelyen: Wunsch F. — Kolozsvárt: Wolf J. — Pozsonyban: Scherz Pál. — Sopronban: Pachhofer, — Soborsin: Franke A. — Váradon: Halter D. F. — Verőcezen: Bess J. K. uraknál.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek és minden könyvtárnál kaphatók:

Legújabb diszkiadások diszes kötésben.

Vezéresillagok, vagyis velős mondatok és költői gondolatok honi és külföldi remekírók műveiből. (391 lap, 12-rét) füze 1 ft. 50 kr. Aranyozott diszkötésben 2 ft. 40 kr.

Nádor-émlék. József cs. k. főherceg Magyarország felszázados nádorának élete. Irta Horváth Miklós. Pályakepek főherceg József nádor életéből. Irta Garay János. 4-rét (VIII és 195 lap). Aranyozott diszkötésben 6 ft.

Szilágyi Sándor. Erdélyország története tekintettel mivelődésére. Czimképes kiadás. Két kötet (XV és 464; VIII és 511 lap, 8-rét) füze 4 ft. Diszkötésben 6 ft.

Salamon Ferencz. Az első Zrinyiek. Czimképes kiadás. (XVI és 659 lap, 8-rét) füze 3 ft. Diszkötésben 4 ft.

Hölgyek lantja. Magyar költők műveiből szerkesztette **Zilahy Károly.** Egy aczélmetszettel. (LVI és 320 lap, 12-rét) füze 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Újabb magyar lantosok. Petőfőtől maig. (Petőfi arcképevel.) (12-rét, 320 lap) füze 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Magyar koszorúak albuma. Irói élet- és jellemrajzok. Mutatványokkal és tizenegy aczélmetszettel. **Zilahy Károlytól.** Nagy 8-rét, (120 lap). Diszkötésben 5 ft.

Kisfaludy Sándor. Regék a magyar előidőből. Csobáncz. Tátika. Somló. Dobosi Mihály. Somlai vérszűret. Esegvár. (32 képpel.) (255 lap, 16-rét). Diszkötésben 1 ft.

A vékföldi lelkész. Elbeszélés angolból. (64képpel.) (224 lap, 16-rét) 1 ft.

Robinson Crusoe élete és kalandjai. Angol után átdolgozva, 114 képpel. Második kiadás 1864. (348 lap, 16-rét) füze 50 kr., diszkötésben 1 ft.

Boldogháza. Buzdító és oktató történet. 23 képpel. (127 lap, 16-rét) két rész egy kötetben füze 50 kr. Vörös vászonba kötve aranyvágással 1 ft.

Mesék. Francia után Lovászról. Újra szerkesztő **Czuczor Gergely.** 60 képpel. (240 lap, 16-rét), diszkötésben 1 ft.

Minden a kiadó-hivatalnál legalább 2 ft. értékig tett megrendelés bérmentve küldetik meg. 1745 (3-6)

Marhavesz és marhabetegségek ellen mint kitűnő óvszer ajánlatik a

KORNEUBURGI MARHAPOR

lovak, szarvasmarhák és juhok számára,

az ausztriai császárság, Porosz- és Szász-királyságok által engedélyezett, kintitve a londoni 1862-iki, párisi, müncheni és bécsi érmekekkel, s felsője az angol királynő, valamint a porosz király főudvarmesterei hivatala részéről a készítő irányában történt leghízelgőbb elismerési iratok szerint — a legkitűnőbb eredménnyel használtatik, s hathatósan bizonyulván be különösen:

Lovaknál: mirigyos és torokfájás, a tehének fellüvedésánál, keves vagy rossz tej-adásánál, melynek minősége a marhapor használata által szembejártatott, — tüdőfájás, a borjúzáró alatt annak használata megemléstelen előnyvel jár, gyenge borjúknak beadván, azok szemlétomást gyarapodnak.

Szarvasmarhákánál: a vérdalmak eseteiben s bélgörcs ellen, s különösen hogy a lovak jó testben, teljes erőben s vidámságban fentartassanak.

Juhoknál: a májmételet elváltozására, a rothadás s az altest minden fájaldalmánál, hol télenséggel szolgál alapul.

Valódi minőségben kapható: 1805 (3-3)

Pesten: Török J. gyógyszerésznél, király-utca 7-ik szám alatt, — Thalmayer és társa, — Hatbauer testvérek, — Glatz I. F., — Kindl és Fröhwrth, — Rakodezay A. — **BUDÁN:** az udvari gyógyszerésznél.

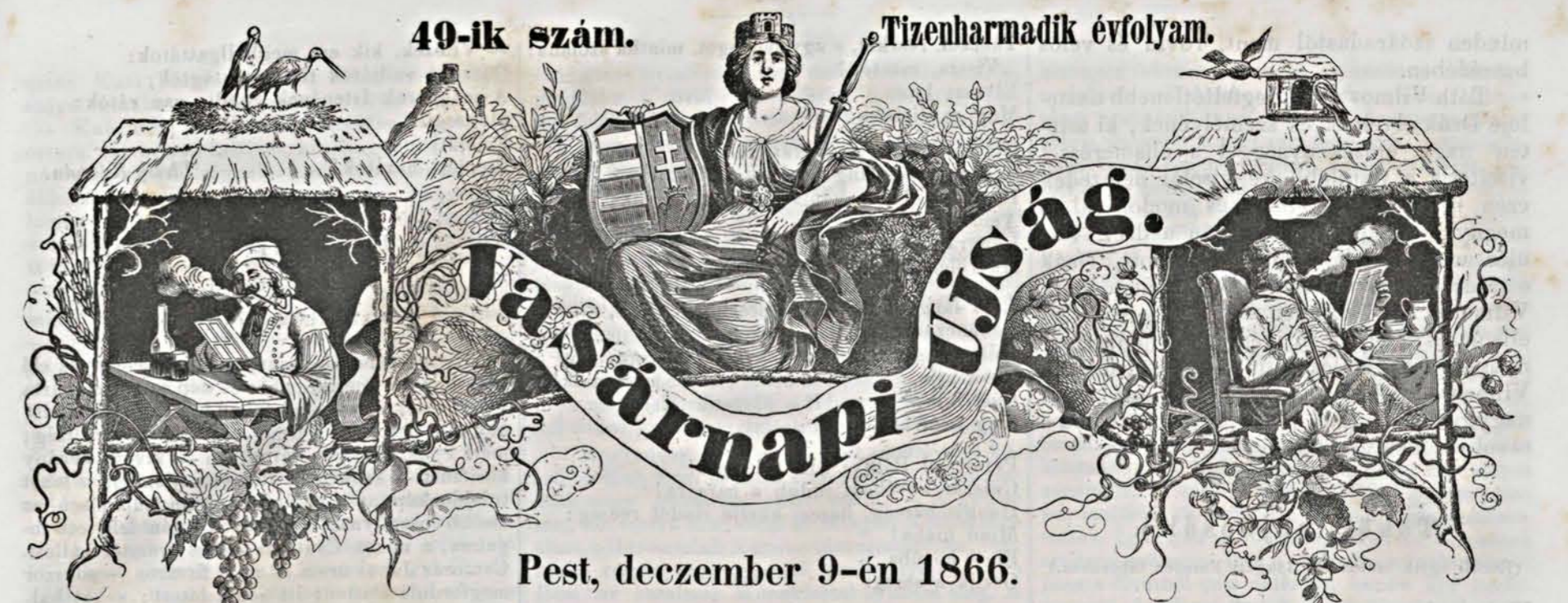
Sósborszesz (Franzbranntwein.)

Jeleseken készítve figyelmet érdemel gyógyhatásánál fogva, köszvényes, reumatikus bajok, szagatás, fagyás, fog-, fő- és fül-fájásoknál, s általán minden bémulások és sérülések ellen, sőt fogtisztító-szerű is igen használható, mert nemcsak a fogak fényét elősegíti, de a foghúst is erősíti, és a száj tiszta szagatlan ízt nyer a szesz elpárolgása után!

Ára egy nagy üvegnek . . . . . 1 ft.
„ „ kisebb „ . . . . . 45 kr.

Használati utasítások magyar vagy német fordításban jelentékeny orvosi s egyéb elismerő bizonyítványokkal, valamint bizományosaink névsorával ellátva minden üreghoz mellékeltenek.

Numvári Werther Frigyes
Élelital- és sósborszesz-gyárának irodája és főraktára Pesten, országút 26. sz. a. muzeum átellenében.

Pest, december 9-én 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

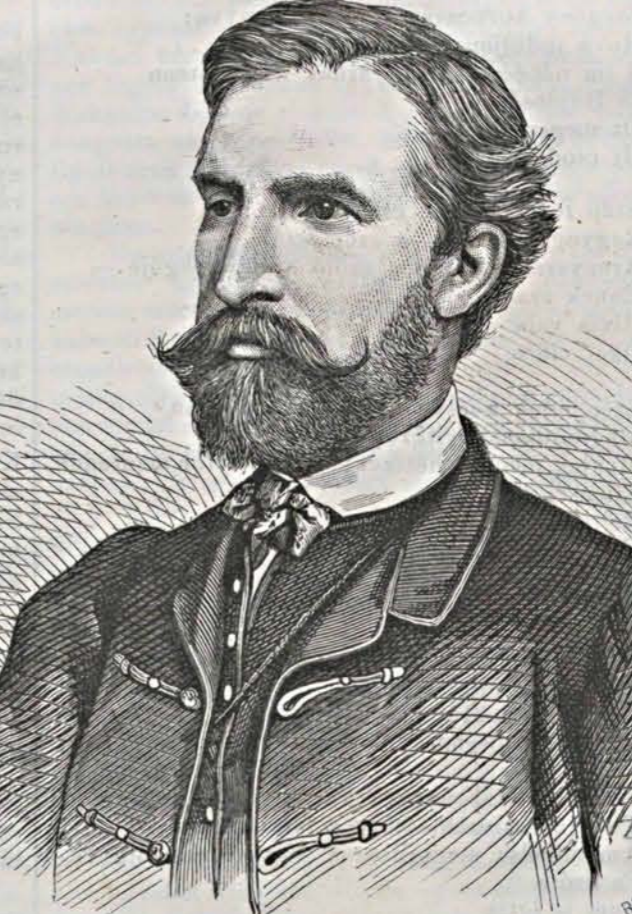
Hirdetési díjak a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer hasáboztott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígálatánál 10 krba; háromszori vagy többszöri ígálatánál csak 7 krba számítottik. — Külföldre névbe kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket elfogad Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban Jaeger könyvkioskoldója; Bécsben: Oppelik Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígálat után 30 ujkr.

Tóth Vilmos.

A ki a magyar képviselőház ülésit gyakrabban szokta meglátogatni, annak lehetetlen hogy fel ne tűnt volna az elnöki szék közelében a jegyzői kar többi, itt-ott erősen barna tagjai között egy szelíd kifejezésű, szőke férfi, ki, mint a tanácskozási gépezet egyik szükséges kereke, örökös működésben van, még akkor is, midőn szünetelni látszik. A legérdekesebb, valamint a legunalmasabb szónoklat alatt is ide s tova kell jártni figyelmét, hogy ha egyebet nem is, legalább a szólásra jelentkezőket észrevegye s neveiket följegyezze.

jogtudományokat az emlékezetes 1847¹/₂-dik évben Pozsonyban hallgatta, hol az akkori nagy horderejű országos eseményeknek a lánglelkű fiatal jogtanuló szem- és fültanuja volt. Pozsonyból nyitrai megyei birtokára haza térve, az akkori szokás szerint a megyei szolgálatban akarván kezdeni publicistikai pályáját, rendkívüli fiatalasága mellett is csakhamar Nyitra megye tisztelbéli aljegyzője lett, de a nemsokára bekövetkezett országos zavarok miatt elvállalt tisztjében soká nem működhetett.

A forradalmi idők lezajlásával Tóth Vilmosról szólunk, a nyitrai kerület országgyűlési képviselőjéről s a képviselőház egyik legtevékenyebb, ügyes és sima modoru jegyzőjéről. Ő az, a kiről el van ismervé, hogy a ház összes tagjai között ő bir a legcsengőbb, legzengetesebb organummal, melyet nemesak szívesen hallgat a karzatok közönsége, hanem minden kikiáltott (de a valóságban nem oly rettenetes) rosz akusztika daczára is, a terem minden zugában teljesen meg is ért. Rendszeren ez érthető, szép hangra bízzák a fontosabb okmányok, a kir. leiratok, a ház feliratai stb. felolvasását, melyeknek azon körülmény, hogy ily értelmes, kellemes mediumon által jutnak először köztudomásra, bizonyára csak növeli hatását.

TÓTH VILMOS.

A képviselőháznak ezen már is nem csekély érdeket ébresztett fiatal tagjáról álljon itt néhány fontosabb életrajzi adat. Tóth Vilmos 1832. évi máj. 28-án született Temesmegyében, Szécsányban (nehány órányira Temesvártól), atyjának ottani birtokán. Ivadéka egy, a 17-dik században Nyitra megyében megtelepedett magyar családnak. Atyja Tóth Károly volt, kit hat hónapos korában elvesztett; anyja Kossovich Anna, a magyar tudományos, irodalmi és politikai téren ismeretes, néhai Kossovich Károly, magyar akadémiai tagnak nővére.

Vilmos nyitrai megyei birtokára, Ivánkára vonult vissza, hol most is állandóan lakik. Itt egészen szántóvető ember lett ő is, mint oly sok ember a hazában, kinek tehetségei elől az idők mostohasága elzárt minden, miután már 20 éves korában megnősült, az 1860-dik év végével megindult alkotmá-

nyos mozgalmu idősig, visszavonult csendes családi életet élt.

Ekkor országgyűlés feloszlása miatt a megyék sokáig zárva tartott tanácskozási termei, Tóth Vilmos is mindinkább valószínű hitte fiatalkori vágyait, hogy a közpolitikai pályán működhesse. Reményeinek egy részét csakhamar teljesülni is látta. Nyitra megyének 1860. december utolsó napján tartott tisztválasztása alkalmával Tóth Vilmos tisztelbéli főjegyzővé választott, miután a megye terében ezen időben több ízben tartott határozott színezetű, de mérsékelt modoru beszédeivel a közbizalmat már előre megnyeré.

E bizalom nemsokára még nagyobb mérvben nyilatkozott iránta, midőn az 1861-iki május havára összehívott országgyűlésre a Nyitra városi választókerület által képviselővé egyhangulag megválasztott. Ez országgyűlésen az u. n. felirati párthoz tartozott s ezt a felirati felelősi vita alkalmával tartott beszédeben nyíltan be is vallotta.

Az országgyűlés feloszlása s a rövid ideig tartott municipális élet megszűnte után ismét visszavonult a magán életbe és csak is a megyéjében létező közhasznú intézetek érdekében működött, a kiszabott hatáskörhöz képest. — Ez időben a törvénykezési téren is alapos ismereteket kívánván magának szerezni, e célból 1863. decemberben Pesten ügyvédi vizsgának vetette magát alá, mit sikerrel végezvén, mint ügyvéd működött megyéjében mindaddig, míg az 1865. évi országgyűlés összehívottat, a midőn a nyitrai választókerület másod ízben is egyhangulag megválasztá országos képviselőjének.

A most folyó országgyűlés legelső szakában Tóth Vilmost azon kitüntetés érte, hogy egyik jegyzőnek választott meg, mely téren bő alkalma nyílt, ügyességét és pontosságát bebizonyíthatni. Mint képviselő a Deákpart leghatározottabb hívei közé tartozik, a mit fényesen tanúsított a mult héti felirati vita alkalmával decz. 4-én tartott

minden szóradástól ment, rövid és velős beszédében.

Tóth Vilmos egyik legfeltűnőbb tisztelője Deák elveinek és személyné, ki szintén nagy előzékenységgel s elismeréssel viseltetik a fiatalabb képviselői nemzedék ezen nyílt eszű, értelmes és modoraválós megnyerő tagja iránt. Midőn a decz. 4-ki ülés után a két férfi találkozott, Deák e szavak kíséretében szorítá meg Tóth Vilmos kezét: „az Isten áldjon meg!” — Az elismerés ez egyszerű, igénytelen módja bizonyosan örök emlékeztető fog maradni Tóth Vilmos életében, bárminő fényessé vagy naggyá alakuljon is a pálya, mely reá a távol jövőben várakozik.

Tököli bujdosói*)

(Éneklő egyik lantos II. Rákóczi Ferenc táborában.)

Vitézek, immár a nap leszálla, Hívós a harcos tábori sátra; Hosszu este, c-endes este, csendes unalom: Ezt hadd ölje, S hadd tüzeje Kedvetek' dalom!

A tábornokhoz hogyha jönnének, Egy szép éneket mondanék nektek; Végbe is ment, nem is oly rég; — tán köztünk is ül, Kikről nektek Ime zenek — Egy azok közül.

— Késő az őz már, a lomb is sárga, Száraz mezőnek dór a virága; Zúzos fák közt a hideg szél úgy süvölt, sípol... Hol találna Hegyről hegyre — A táj egyre Zordabb, mostohább.

Szalánzi erdő sok bujdosója: Romlott szabadság oltalmazója; Bujdosók most: egykor híres harci bajnokok... Árva lelkek, El kell nektek Már pusztulnotok!

Bolygó vezértek csillaga ködben, S titokt' üldöz, fogyaszt az ellen; Jő a tél, s a téli erdő menhelyet nem ad, Pálffy rád les: Most rabd' tes — Őrzi a Tiszát.

Sűrű köd táján erdők, mezőknek — S Tokajnál ók csak összeverődnek. „Rajta! rajta! a labanozra! — Éljen Tököli!” S jó kuruczság Ott utat vág, Ellenét öli.

Túl Tokajon már, túl a hidon, túl — De még jobban gyúl a vész azontúl; Gyorsan Pálffy — boszút állni — törtet utánok Éjjel-nappal, Nagy hadakkal, Hogy ütne rájuk.

Hosszu az éjjel, tágak a puszták... Fáradsan alszik szegény kuruczság; A labancz már — oly közel jár... fú a vész szele... Hajh! ki ment meg? Nemzedetek Édes Istene!

Zászlók kopjáján, éji sötétben, Láng tündez fel, lobogva kéken; **)

*) E költemény a régi kedvelt kurucz tábori dalok eredeti versmértékében van írva. A bujdosók, kiknek csendes megismeréséről benne szó van: azoknak maradványai valának, a kiket Tokaji Ferenc az 1697-diki felbomlás magyarországi fölkelésékor Tököli hírségére eskeretett s kik a harangodó estavész után a szalánzi erdőszégekben keresvén menektek, ott magokat gr. Pálffy János és más császári tábornokok hadiféltelen sokáig vitézül oltalmazták. Mi történt azután velük? elmondja költeményem regéje, a melyet lásd Babocay-nál („Fata Tarczaliensia” Rumy-féle kiadás 157-160. l.). Később e bujdosók, Rákóczi fölkelésékor, Moldován, Bukovinán, Máramarson keresztül, báró Orjai Miklós vezérlete alatt visszatértek s Rákóczi hadaihoz csatlakoztanak.

**) Római írók, névszerint Livius, Julius Caesar és Plinius is említik ily lángok feltűnését a dardák és lándzsák hegyein. Hajsókának pedig viharos időt megelőző éjszakákon az árbozok csúcsán ragyog fel s Szent-Ilona

Tánczol, reszket, s úgy fenyeget, mintha szólna: „Vissza, menten! Elveszt Isten Még ez éjszaka!”

Ott levonák a zászlókat gyorsan; S ime a kék láng hova tűnt? hol van? Pusztá, hideg a kópja-vas, érik kezeik: Ámde újra Lángra gyúlva, Ha fölemelik...

És a láng most még rémesebb, kékebb, — Labanczok népe halálra képed; „Vissza! vissza! vészjelek közt harczra nem Isten uja [megyünk! Őket öjja, Meg nem ütökünk!”

Parancsol Pálffy: „Elrel rajta! Csángár nevében: indulj a harczra!” Hangza harsog, harci kürtje riadót recseg: Mind hiába! El — honába Oszlik a sereg.

— Magyarok Atyja, áldassék neved, Hogy így megóvást te hív népedet! Te bujdosó fíadra gondod van nekem: Mig nyugszunk is, Mig alszunk is, Szent szárnyad befed. —

Kincses Erdélyhez hogy élénék: Más labancz tábor álla eléjek, De haragok úgy elfűtta, mint a pusztá port, Jó szablyakkal Törtek által... S utjuk nyitva volt.

Kincses Erdélyben vad havasokban Barangolának mostan magokban; Így idáig eljutának, s hogy kelnek tovább, Hegyről hegyre — A táj egyre Zordabb, mostohább.

Úttalan erden, sivatag szirten Jaj Uram Isten, elveszünk itten! Hogy följeljük jó urunkat, zászlónk csillagát: E kietlen Rengetegben Merre tartunk hát?!

Szegény kuruczság reménye fogyva: Hová induljon a nagy vadoba?... S im népéért a magyarnak édes Istene — Bujdosásán Őt megszánván — Új csodát tevé.

Szép fehér kecske csak előlla: Ragyogó üst volt a szőri szála, Aranyszarva, szépen szóló aranycsengője — Ennek szava Hívja vala Őket előre.

Szép fehér kecske után egy nyomban Megindulának vitézek ottan; Mentek, mentek, hétszer hét nap folyton mentenek, Ellenségétül Rejtek s védül Volt a rengeteg.

Szép fehér kecske a hol megállá: Ott szálltak ók is éji tanyára, — Mignem egyszer a vadonak végre vége lón: A had ott áll, Egy folyamán! A szabad mezőn.

Szabad mezőben nagy város vala, Tornyai karcsuk, fehér a fala: Am mihelyt megpillanták — a kecske eltűnék, És azóta Nem is látta Soha senki még.

És az a folyó — az volt a Duna, Nándor Fejérvár a város vala; Jó Tököli ott Fejérvárt udvart tart vala: Hív népének — Hogy jövének — Igen vigada.

tűzének hívatik. Néha tornyok, sőt fák hegyein is látható, mint újabban, 1856. november hóban hitelen észleltetett Daneczka mellett.

— Vitézek, kik ezt meghallgattatok: Büszkén valljátok ti kuruczságot; A magyarok Istenének gondja van rátok: Megsegíti, Felépíti Romlott hazátok! Thaly Kálmán.

A kakasdi dalárda.

Trefás beszély. BARTALUS ISTVÁNTÓL.

Nemrég Kakasdi városa nagy események elő nézett, s úr, mesterember és nép feszülten várta a perczeket, egy megalakulandó dalárda életjelenek első perczeit. Természetes volt e feszültség; mert egész Kakasdi városában — kivéve néhány korifeust — senki sem tudta: vajjon mi is lehet tulajdonképen az a dalárda? Aztán különösen az alsóbb részletnek csak azok után lehetett fogalma, a miket Csutorás János uramtól hallott. Csutorás János uram — mint fuvaros — sokszor megfordult Pesten; itt sokat látott; sokat hallott; s haza jöttével a félvárost el szokta mulatni élményeivel. „Hát látott-e már kend dalárdát is azon a Pesten?” tudakolta többek közt egy szubancz, miután Csutorás uram közbümulatra s szörnyűködésre részletesen előadta, hogy Pesten egy olyan deszkabódobán is volt, hol alig lehetett megfordulni, s mégis kis lyukakon az egész világot, még a tengert is megmutatták, mindent a maga élő nagyságában. „Mit? esem! dalárdát? válaszolt Csutorás uram — „Biz esem! sokat látam, de ezt még nem láttam; hallottam azonban fölöle valamit: a dalárda olyan, mint a török muzsika; sokan muzsikálnak benne, de nem aféle kuzaszfarku kacskaringós klanátákkal meg pipokkal, hanem mindenik a szájával; mindenik egyszerre énekel vékonyan és vastagon más-más nótát, s azt mondják, hogy olyan is van, a ki egyszerre két hangot tud fúni... meghiszem esem! mert innen is látszik, hogy ördög a német, a ki lelke van...”

De fokozta a kakasdi nép kíváncsiságát a dalárda-alakító gyűlések hosszu sora, s eseménydús folyama is. Hosszadalmas lenne mindezek részletes leírása; azonban az illető dalárda története szempontjából, s a még netalán újra keletkező érdekéből, nem mellőzhetem főbb mozzanatait.

Az újabb idők művészeti mozgalmai óta Kakasdi városában is voltak nemcsak gitár- és táncz-, hanem zongoramesterek, műkedvelők újságolvasók is. Rézint az utóbbiak nyomán, részint a Virgill által oly szépen leírt fama szárnyain Kakasdi városára is eljutván a magyarországi nagy események, t. i. hogy már hetven dalárda, vagy, Csutorás uram szerint: hetven vékonyan és vastagon egyszerre más-más nótát éneklő török-muzsika alakult az ország különböző részeiben; többekben egyszerre felébredt a hetvenegyedik ilyenemű társulat alakításának eszméje, s egyideig gondolat-terhes némasággal járkáltak az utczákon, feltékenyen megréve egymást, mintha a keleti kérdéssel foglalkoznának.

Ily fontos titkolózó képpel haladt egyszer Kuh Béni ur a tyuk-utczában, midőn távolról megpillantotta a vele szembe jövő Kusz Mátást. Szótólva érkezvén, a szokásos, udvariasan kimért köszöntés után, fokonkint melegebb beszélgetésbe bonyolodtak.

„Régóta nyomja a lelkemet valami”, szólott Kuh Béni ur, szívélyesen megragadva Kusz Mátást ur jobbját.

Kusz Mátás ur erre nem tehetett egyebet, mint hogy kérdőjellel változott ki, melyet egy kíváncsi „nos?”-ban fejezett ki.

„Uram! én önt első megjelenése óta figyelemmel kísérem, s úgy találom, hogy Kakasdi városa büszke lehet ily jeles honpolgárra.” Folytatta Kuh Béni ur.

„Köszönöm, uram!” válaszolt Kusz Mátás ur, bátran szembe nézve Kuh Béni urral, s ünneprészete sugalmánál fogva egy cseppet sem kétkedve a mondottak igazságában. „Köszönöm, uram! annyiaval büszkébb lehetek e nyilatkozatra, mert oly művelt, szakavatott mondja, ki nélkül Kakasdi városa ma nem lenne a polgárosodásban az, a mi...”

„Köszönöm, Kusz ur! s egyzersmind kérem: ne tegye ily nagy próbára szokott szerénységemet.” S e szavakkal Kuh Béni ur újra megragadta Kusz Mátást ur jobbját.

Mielőtt azonban elmondaná, hogy erre

szótán Kusz Mátás ur mit válaszolt: egy pár szóval mindkettőt bemutatás az olvasónak.

Kuh Béni ur Kakasdi városának retteggett ostora, vidéki vad kritikus, ki „Nagy Pöröly” alnév alatt szokta leagyalni a szerencsétlen kakasdi áldozatokat. Kusz Mátás ur pedig világhírdalomba esett zongoramester, kinek ha sok lezkeje volt, ezért esett kétségbe; s ha kevés volt, ezért is kétségbe esett.

Nem volt boldogabb s büszkébb halandó, mint Kuh Béni ur, midőn első irodalmi kísérlete — egy vidéki tudósítás — a Pesti Naplóban megjelent. Csak végszavaira emlékszem, melyek így hangzának: „telünk hideg; felünk a marhavész-től; isten velünk; Kakasdi, Kuh Béni.” Később, mint a kinek semmi zenei ismerete, de nagy, leközvetlen hajlama van, a „Zengő Bokor”-ban tett kísérlet, bizonyos műkedvelő hangverseny-ről, s az ezzel kapcsolatban álló tánczestélyről írván részletes tudósítást, mely az illető szerkesztőnek annyira megtetszett, hogy a czikk alá következő jegyzetet írt: „Tisztelt kegyed! számunk rá, hogy nagy nemzeti kincsünk virágos kertjében a felöltés e hatalmasodott burjánok, hamis próféták kigyomlálására s kikapálására velünk kezelt fog, s a művészet érdekében minél gyakrabban találkoznunk tisztelt kegyed nevével. Szerk.” E sorok végkép elbódították Kuh Béni urat, s e perczőt kezdve minden más dolgát elhanyagolva, kizárólag a burjánok gyomlálására, a hamis próféták üldözésére adta magát; egymást érték levelei a „Kakasdi művészet köréből;” nem volt hossza-vege az ezekből támadt perpatvarnak, mely gyakran (mivel a kakasdi nép minden esélyére felette ingerlékeny) két nyomotok hagyott maga után. Kuh Béni ur utóbbi időkben — mint a ki mindenben a nagyszerűséget keresi — a jövő zenéje zászlója alá szegődött, részint, mert a Zengő Bokorban mértéktelenti frázisokat olvasott Wagnerrel; részint, mert — hogy, hogy nem írta — a fejébe vette, hogy Normát Wagner írta.

Kusz Mátás ur valaha vitéz főtrombitásmester volt egy huszárezredben. Valamint a jól fegyelmzett katona komolyan hiszi, hogy csak a katona az igazi ember, úgy Kusz Mátás ur is meg volt győződve, hogy a hangszeresek közt a trombita legnemesebb. Ezért, amúbr a sors zongoramesterré faragta, nem tudott megvalíni trombitájától, sőt a tigris- és bárány-teremtés két hangzert annyira sikerült a maga személyné szeszoktatni, hogy végre egyszerre trombitált is, zongorázott is, sőt több nyilvános hangversenyben egészen meghódította a kakasdi közvéleményt, néhány kényesebb delő kivételével, kik nem tudták nevetés nélkül nézni, midőn egyik kezével élethálára küzd a zongorán, a másikkal a trombitát nyomja a szájához, két pófaja kizépisododik s a szeméi félfemesen kidősdönnek. Kuh Béni ur épen e művészetért volt oly nagy tisztelője Kusz Mátás urnak.

Tehát — mint feljebb láttuk — a kritikus figyelemzette a művészt, ne tegye oly nagy próbára szokott szerénységét; mire ez még hallatla-nabb dicsőretekre fakadt, s még hallatlanabb válaszokat kapott, mindaddig, míg Kuh Béni ur emigy kiáltott:

„Uram! valamit mondok, mi — higye el ön — nem ma születtet gondolat, s csak épen egy ily kedvező alkalomra várt.”

„Nos?”

„Hagyjunk fel ezzel a feleses udvariassággal, legyünk ezután per te!”

„Nekem is örökké szúrta a májamat az az ur; tehát legyünk per te, — szerbusz bruder!”

S itt az a feljegyzésre méltó történet — mire Pest aligha mondhat hasonló példát — hogy egy kritikus s egy művész Kakasdi esemélyre összecsofolódott.

Ekkor Kusz Mátás ur még egyszer tele szájjal ismételvén a „szerbusz bruder”-t, felszólította Kuh Béni urat, hogy térjen be vele a „Háromszini Kandur” című vendéglőbe egy pohár borra, mit emez egész készséggel elfogadott.

Az egy pohárból sok pohár lett, s kivált a fő trombitásmester annyiszor hangoztatta a „szerbusz bruder”-t, hogy végre képtelen lón élő szóval tolmácsolni érzeményeit, s a még hátralévő „szerbusz bruder”-eket szemének apró pislogására bízta.

Ez éjjel Kuh Béni ur álmában egy Kakasdi közepén büszkén emelkedő országos színház igazgatója volt, s épen arra ébredt fel, midőn ajándékaira egy sylphid alaku dalnoknő mosolygós s féjével igen-t' böhöltött. Kusz Mátás ur pedig egy

csudálatos trombitát látott, mely egészen szőrös, négylábu, s rövid lompos farku. E feletti jédében felébredve, meggyőződött, hogy az tulajdonképen nem trombita, hanem éjjel nappal oldala mellett levő pincz kutyája.

Másnap Kakasdi városában szájról szájra repült a hír, hogy Kuh Béni ur a tyuk-utczában összecsofolódott Kusz Mátás urral, hogy a két jó barát a Háromszini Kandurnál megvetette az alapját egy dalárdának, s hogy végre szerfelett elázván, egymást kisasszonyoknak szólították.

E hírek harmadnapra újabb alakot öltöttek, s Csutorás uram arról értesítette a maga körét, hogy Kuh Béni ur, Kusz Mátás ur, s még más urak majd felfordították a Háromszini Kandurt, hol titkos gyűlést tartottak a dalárda érdekében.

Negyednapra egész Kakasdi értelmisége készült a Kuh Béni ur által kihirdetett dalárda-alakító nagy gyűlésben részt venni. — A gyűlés meg lón tartva Kuh Béni ur ideiglenes elnöksége alatt, a Háromszini Kandur tánczteremében, legszébb reményeket jogosított eredményel. Kuh Béni ur hatalmas szónoklattal nyitotta meg. A kupák tartalma által dalra lelkesedett hunok kezdte; megemlített a ma is félig énekelve beszélő ezékely népet, illő fogalmat adván a figyelemmel hallgató kakasdiaknak arról, hogy ha a mondott nép ma is így énekel, mikép énekelhetett hajdan? Leszállott Árpádra, sz. Istvánra, s így tovább, vas következetességgel bebizonyítván, hogy a magyar e korszakok jó és rossz napjaiban énekel; s ha énekel, úgy Kakasdi is énekelni kell, annyival inkább, mert az országban már hetven dalárda alakult, s Kakasdi városának is erkölcsi kötelessége, meggyújtani Kakasdi felett a műveltségi fátylát.

Ezután sorban beszélt az egész gyűlekezet, még egyszer mindenki elmondván azt, a mit Kuh Béni ur mondott. Különbözött azonban ezekről Suliguli orvostudor értekezése, melyben a köz-tiszteletű férfi nemcsak frázisokkal, hanem számokkal is kimutatta, hogy énekelni kell; mert az éneklés jótékonyan hat, hogy a többi elhallgassam, a tüdőre. S itt Suliguli ur felolvasta: mennyi a halottak száma évenként ott, hol énekelnek? s mennyi, a hol nem énekelnek? Nagy lón a lelkesedés e beszéde; nem akartak szünni a felkiáltások: „Éljen Suliguli!” „Éljen a dalárda!” elanynyira, hogy egy okos öreg ur, látva Kuh Béni ur feltökénységétl gyötört arczát, hogy az innen eredhető, s a kakasdi közműveltségére káros hatású egyenletlenkedések útját állja, életnei kezdte Kakasdi városa jeles íróját is, Kuh Béni urat, kiknek fogják az unokák egykor köszönni, hogy Kakasdon dalárda alakult. A gyűlés zajosan visszhangozta az „Éljen”-eket, mire Kuh Béni és Suliguli urak indítatva érzék magukat, ünnepeleyn kezét szorítai, a mi újabb „Éljen”-ekre adott alkalmat.

De mindamellet, hogy a gyűlésben ily dicsőrekes egyetértés uralkodott, két vakmerő szembe mert szállani a közvéleménnyel: az egyik kakasdi Kakas Boldizsár urambátyám, egy derék becsületes, békeszerető öreg ur, ki olykor hangzatos, olykor keményebb kifejezés végett nagy előszeretettel szokta használni e szót: „a zebuggatta” vagyis: az ebuggatta. A másik Sulyok Máté uram bátyám, kit igazmondásért senki sem szeretett.

„Barátom uraim! — így szólott Kakas Boldizsár bátyánk, sajátágonosan éles kiejtéssel — ez után hát zebuggatta, Kakasdon is úgy leszünk mint Pesten, hol egész éjjel nem hunyhattam be a szemem a sok zebuggatta részeg énskes miatt, kik után utfélen, koscskában és kertekben vonitnak, ordítanak, bögnek, bömbölnek, az alvókat felretentik, a betegeket halálra kinnözzák, s a haldoklókat nem hagyják csendesen meghalni. Sőt Kakasdra ennél is siralmasabb sors vár; mert Pesten legalább hajnalban nem indul meg kiertől zebuggata disznópásztor s zebuggata tehénpásztor...”

Ily különöz felfogás, ily hangon, nem okozhattott egyebet vidorságnál; de egész ellenkezőleg fogadták Sulyok Máté ellenvetését.

„Tisztelt barátim! — monda a nevezett — minden félreértés kikerülése végett előrebocsátom, hogy én a zenének s így a dalárdának is olyan barátja vagyok, mint akárki. Szerintem a dalárda hasonlít az olvasógyülethez, melynek tagja lehet mindaz, ki olvasni tud. A dalárdának szintén tagja lehet az, kinek annyi kótáismerete van, a mennyi szükséges arra, hogy egy vezér utmutatása szerint a társaság énekelni tudjon, vagyis, elölhessen egy pár nem fáradságos, sőt élvezetes órát, mely a lelket a mindennapiapon felülemeli. Minden társaskörnek — mihelyt a zenei nevelés által

bizonyos fokra emelkedett — szellemi szüksége a dalárda; ellenben a melynek semmi fogalma nincs a zenéről, nem ismeri a hangjegyeket, s mégis dalárdát alakít, az épen oly nevetéses, mint lenne egy helységben az olvasógyűlet, holott senki sem tud olvasni. A német helységeken természetesen a dalárdák, mert midenki gyermekkorá óta kisebb-nagyobb mérvben megbarátkozik a zenével, s annyi előismerettel bír, a mennyi szükséges arra, hogy egy dalárdának tagja lehessen. Így nem kétkem, vagy, legálább akarom hinni, hogy a hazánkban alakult hetven dalárda is bizonyos zenei neveltség logikai kifolyása; de mit akartok ti, oh kakasdiak! kik kivétel nélkül egy árva kótatétűt sem ismeretek! Ezért én a dalárda helyett mást indítványozok: tegyük össze, barátaim! azt a pénzt, melyet a dalárdára kiadnánk, sőt, ha kell, ennél többet, egy alapos zenetanító fizetésére, ki az iskolában gyermekeket tanítván, kipótolja azt, a mit apáink elmulasztottak. Így eljön az idő, mikor Kakasdi városának szellemi szükségére lesz a dalárda; ellenben most pusztá divatból nem dalárdát, hanem egy borfogasztó társulatot fogtok alakítani, melynek savanyu illatja lesz, mint a kakasdi termésnek...”

Nagy lón az ingerültség, piszesség, dörmögés e szavakra s még nagyobb a lelkesedés Kuh Béni ur rövid de velős válaszára:

„Én — monda Kuh Béni ur — én csak azokat szólítottam fel, e gyűlésben részt venni, kik a Kakasdon alakulandó dalárdának barátai, s nem foghatom fel, mit keres köztünk Sulyok Máté bátyám, ha a haladásnak nem barátja. S a mily nem tapintatos e fellépés, szemben a tisztelt kakasdi közvéleménnyel (helyes! éljen!), szintoly nevetéses logikátlanosság: gyermekevelést indítványozni egy gyűlés előtt, mely nem gyermeknevelés, hanem dalárda-alakítás végett jött össze a „Háromszini Kandur” táncz teremébe...”

Suliguli ur osztolni kívánván az e szavakra kitört éljenzésekben, a maga részéről is megígyezte, hogy ha szintén igaza lenne is Sulyok urnak, ebből nem következik, hogy a kakasdiak épen azért, mert semmit sem tudnak, semmit se tanuljanak; egyébiránt az ily társulatok, ha a czélnak egyelőre nem felelnek is meg, teremnek más jó gyümölcsöket; vagy azt hiszi e Sulyok ur, hogy a löversenyeken csak a lovakat futtatják? s a dalárdák népies hangversenyekben csak énekelnek? Feleli-e Sulyok ur, hogy a kölcsönös surlódás, érintkezés, közlekedés, társalgás, mily nagy eszmék szülői szoktak lenni?”

Oly nagy lón itt a lelkesedés, hogy Suliguli ur nem tudott többet mondani, s Kakas Boldizsár jobbnak vélte, Sulyok Máté bátyámmal együtt távozni, amaz szünni nem akaró zebuggatákat morogva, ez szánó mosolygva.

Miután végre minden ember kibérezte magát, sőt Kusz Mátás ur is töredézet magyarsággal értekezett a magyar zene műveléséről: nem volt más teendője a gyűlésnek, mint bizottmányt választani, mely alapszabályokat dolgozzék ki, mint szintén engedélyi folyamodványt írjon. A bizottmányi tagok közt első helyen említenők: Kuh Béni ur, Suliguli orvostudor, Kusz Mátás, és Taréjos Zoltán, kiről meg kell jegyezni, hogy nagyot hallott ugyan, de élt-halt a zenéről, örökké énekre állott a szája, s felette erős és felettehamis tenor szavával a templomban gyakran félrevezette az egész gyűlekezetet.

Következett most egy nagy lakoma; rendre váltogatták egymást evés, ivás, dallás, elmés ötletek, pohárköszöntések, Kusz Mátás ur részéről számtalan, szerbusz bruder, elanynyira, hogy a Háromszini Kandur vendéglőésének nem kis oka volt áldani a dalárdát, mely ily nagy mértékben elősegíti a fogyasztást, minek folytán nagyobb virágzásnak ered a kereskedés, mely lendületet ad a gazdaságnak, mi alapja a jólétnek, minek folytán a Háromszini Kandurak is jó dolga lesz.

Eseménydús volt az engedély megérkezése után tartott harmadik nagy gyűlés, melyben elnököt, alelnököt, titkárt, pénztárnokot, választmányi tagokat, karmestert, tisztelbéli tagokat választottak, s még sok más épületes dolog történt.

(Folyt. követe.)

Kokova vidéke.

(Gömörmegyében.)

Hogy Gömörmegye az országnak majd minden tekintetben legérdekesebb megyéi közé tartozik, azt már sokszor elmondták, s a magyar természetvizsgálóknak, kiknek ez idej kirándulása meggyűsült, elég alkalmuk lesz, a jövő nyárra halasztott rimaszombati közgyűlésen a fentebbi állításról teljesen meggyőződni. Addig is felhasználjuk az alkalmat, új meg új adatokkal illusztrálni a mondottakat, mintegy előre megegyengetni a vándorló gyülekezet utját.

A nevezett megyének egy figyelemre méltó pontja Kokova vidéke. A közmondás szerint Gömörmegye egyik részében Rimaszombat mellett felzúdik a magyar „Miatyánk” — azon végül már tótul imádkoznak. A megyének ezen felső részébe vezetjük most az olvasót, midőn Rimaszombatról a regényes Rimavölgyön fölfelé haladva, utra kelünk. Legelőbb is a kies *szabadkai* pusztát érjük, hol csinos erdőszlakot, jól rendezett gazdasági épületeket, kutygemes csárdát s a háttérben szép sűrű erdőséget találunk. Szabadkán felül a Rima völgye mindinkább szűkül; két oldalról zöldelő hegygerinczek kerítik be, melyek oldalain itt-ott csinos tót helységek fekszenek, jó karban tartott templomaikkal s tornyaikkal. Alig fél órai hajtás után három helységen (Orlaj-Török, Rima-Zsaluzsán, Varbóc) megyünk keresztül, mert e tájon a faluk oly közel esnek egymáshoz, hogy — mint mondani szokás — kakasok együvé járnak kaparni.

E vidéken könnyen megtörténik, hogy minden ily magunkféle utast asztalosmesternek néznek az itteni lakosok, mert itt van a fagyártás egy fő műhelye, s a közel s távol vidéki asztalosok sűrűn látogatják Kuchinka urnak itteni nagy gőzfűrész-malmát, mely a Kokován felüli kamarai fenyőerdőkben nagy mennyiségű deszkákat gyárt. Nemsokára Ráhóra érünk, hol egy dombtetőre épült, várszerű, vakolatlan kastély, a Prónay-család birtoka (melynek rajzát az év folytatán s lapok szintén közölték) vonja magára figyelmünket. Innen *Kezégére* és — Rimabányát jobb kézre hagyva — előbb *Rimabányára*, majd *Kokovára* érünk.

Kokova magas hegyek között szűk völgytányérban fekvő helység, lakosai tótajkúak. Itt nagy számmal találkoznak oly lakházak, melyek fenyőgerendákból összeróva minden ragaszték vagy tapasz nélkül állva, mégleg megukon viselik a régiség típusát, s valamint a faszindelyes háztetők, úgy a csaknem minden udvarban látható fami-

vek, rocskák, dézsák, léczek, deszkák stb. bizonyítják, hogy itt nagy a fabőség, de kitűnő a szorgalom is, és ennek következtében Kokován, bár széles határa sovány, s csak nagy munkával lehet meredek kopár szántóföldről kisajtolni valamit, mindazáltal a lakosok nagy része nemcsak tisztességesen él, hanem anyagi jólétnek is örvend. Így pótolja ki az ipar a természet mostoha-ságát. A kokovai határ juhtenyésztésre is igen alkalmas lévén, e nép a gazdaság ezen ágából is szép jövedelmet húz, valamint az ide egy órányira eső *Klenóczi* lakosai is, hol az országiszerte nevezetes *klenóczi sajt* készül.

Kokova régiebb faépületei között látható több csinos és kényelmes új köépület is. Különösen meglepők a czélirányosan rendezett, díszes iskolai épületek, melyek élő bizonyítványai annak, hogy e nép a nevelés ügyét szívén hordozza. Kokova nevezetességei: papírosalmái, melyek közül egyik a gr. Forgách birtoka. Bár emberi kezek helyett czélszerű gépek szereztenének s alkalmaztatnának itt is a papírgyártásra! Így

Kokova helység egy részlete (Gömörmegyében). — Keleti Gusztáv rajza.

is azonban meglehetősen mennyiségben készítetnek itt mindennemű papírok. Gróf Forgáchnak Kokova helység közepén levő angol kertje és chinai izlésben épült laka szintén magára vonja a figyelmet.

Kokovához közel épen Nógrád szélén esik a *zlatnói* — magyarul aranyosi — híres üvegghuta, *Zahn* ur jeles tulajdona, melyről már régebben dicsőretek emlékeztek e lapok. Fölérünk egy hegytetőre, mely egyszerűs mind Nógrád megye nagyszerű határdombja, hol a rengetegben gonddal nyesegetett kigyózó utak azt mutatják, hogy regényes angol kertben vagunk, melyben a természet és mesterség vetélkedve működnek, hogy paradicsomot teremtenek. A kert mind terjedelme, mind az elrendezésben mutatkozó finom izlés által magára ragadja bámulatunkat, a legkisebb látpontok, társas teledék, árnyas sétatnyok, sziklába vajt s jéghegy vizet tartalmazó források, halomok és völgyek, izletes pavilonok egymást fölváltva gyönyörködtetik itt a szemet. Végre előtűnik a lombos fák közül az olasz izlésben épült, karsu oszlopzatokkal ellá-

tott uri lak, melynek előtéré öszhangzólag van megrakva mindennemű ritka virágokkal, míg a domb oldalán legfinomabb oltványok állanak. A gyönyörű kert alatt a völgy fenekén terjed el a több épületből álló jeles üvegghuta.

Készül itt mindennemű finom, köszörült, színezett palack, pohár s minden, a mi üveg-ből készíttetni szokott. Bámulatosok az ugyanitt lakos dr. Pantocsek által föltalált ércszínezett poharak, melyek nagyságukhoz képest csaknem súlytalanok s a családásig hasonló azokon érczhez — aranyhoz vagy ezüsthöz — melylyel ércszínezettek, a nélkül hogy ezen színöket a leggyakoribb mosás következében is elveszítenék. A régi pénzek utánnyomata üvegben, szintén ezen doktor ur találmánya.

A gyárban a nagy olvasztó-kemenczén kívül legfeltűnőbb az üvegkőszörülő műhely, melyben magasról alázuhanó csekély víz egy nagy kerekert hajt, mely ismét mintegy 20 köszörűkövet hoz sebes mozgásba.

Minden kő előtt egy munkás foglalkozik. Különböző az üvegkőszörülés fűlért és zaját a szokatlan fül sokáig ki nem állja.

Elhagyva a híres Zlatnót, visszafelé haladtunkban az erdők fái között számos sirhalom-alakú dombocskákat fedezhetünk fel, melyek egészen Kokováig terjednek.

Azt mondják, hogy régi időkben aranybányák voltak e hányások s bányászok által tétettek. Ez aranybányáktól nyered Zlatnó (Aranyos) is nevét.

A pesti magy.-német evang. templom.

A pesti evang. egyházi gyülekezet, mely ma már közel 10 ezernyi lélekből áll, II. József császár türelmi nyilatkozatának köszönheti első keletkezését. Ennek folytán történt, hogy nemcsak az ország minden vidékéről, hanem a távol külföldről is, mindig nagyobb számmal telepedtek meg s nyertek polgári jogot Pest városában különböző néposztályokhoz tartozó protestánsok.

Az első kis gyülekezet 1787-ben keletkezett, még pedig a r.-kath. lakosok által is testvéreleg gyámoltva. Ekkor választották az első lelkeszt, Molnár Jánost, azonban akkor isteni tiszteletüket még csak magánházban, a „kalaphoz” czimzett s maig is fennálló kalap-utcai ház első emeletében tartották.

1792-ben nyerte a gyülekezet (az 1791/2-iki XVI. t. cikk értelmében) a mai Deák-téren azon szép nyílt telket, melyen a rendelkezésre álló pénz-erővel csakhamar paplakt, iskolát és templomot kezdett építtetni. A templomot 1811-ben szentelték fel, s azóta közösen és felváltva itt tartották isteni tiszteletüket a gyülekezetnek magyar, német és tót hívei, külön lelkészekkel, a legújabb időkig. 1854-ben a tót ajku egyház különvált a magyar-német egyháztól, s kölcsönös egyezség következtében a kerepesi úton egy csinos új tem-

plom és iskola építéséhez hozzáfogtak, melynek rajzát a V. U. 1863: 40. számában szintén közöltük, s mely ez ideig már annyira haladt, hogy csupán a belső felszerelés végbejezése hiányzik.

A magyar-német egyház itt rajzban is bemutatott régi temploma, mind külső, mind belső elrendezésénél fog alig felel meg többé a mai idők követeléseinek s kívánatosá teszi, hogy Pestváros egyik legszebb pontján álló ezen templom is az idők szükségéhez képest teljesen megújíttassék. Az egyház érzi is ezen szükségét s a buzgó hívek egyik leghőbb vágya, hogy ez ohajtás is mielőbb teljesedésbe mehessen. Azonban csak a közelmúlt években fejeződött be a templommal összekötésében álló nagyszerű iskola épületét, mely egy időre az egyház minden pénzbeli erejét igénybe vette: csak ezután fogja figyelmét a templomépítés legcélszerűbb eszközeinek felkeresésére fordítani s a szép eszme valószínűsítettni.

Mi hogy mihamarabb megtörténtessék, egyéb okokat mellőzve, már csak a főváros szépítésének szempontjából is felette kívánatos volna.

Dömös helység

(a Duna partján).

Pestről a leggyakoribb s legszebb kirándulások egyik célpontját képezi Visegrád és vidéke a Duna mentében. Nyáron át külön gőzhajózási kirándulások is rendeztetnek e vidékre, de mindinkább szaporodik azon turisták száma is, kik e tájat az év kedvező szakában gyalog szokták bekalandozni.

A természet ezen színdarabjához barátai Budáról szoktak kiindulni, s O. Budán keresztül Vörösvár felé veszik útjukat. A vörösvári ut meg

keves érdekes pontot nyújt; leginkább feltűnik benne a vidék legmagasabb pontja, a Piliisi hegy. — Vörösvár igen csinos falu s még a régi vauuttalan világból híres jó vendégfogadóval bir. — Innen meglehetősen rosz országúton egy óra alatt Piliisi-Szántó helységbe érünk, mely a Piliisi hegy tövében fekszik. Lakosai tótok; a gabonatermesztés itt csekélyebb, de annál szebbek az erdőségek; a szőlőművelés és gyümölcsenyésztés igen virágzó. A helység egy róm.-kath. templommal bir.

A Piliisi hegy megmászására igen megjutalmazza a vándor fáradságát. — Csúcsáról a kilátás, különösen Esztergom felé, elragadó.

Innen néhány órányira a regényes fekvésű Piliisi-Maróth magyar helységeg érjük, melyben egy r. kath. s egy ref. templom, egy nagy vendégfogadó és Hekemast Gusztáv izléssel épült, vendégszerető szép villája köti le leginkább figyelmünket.

Maróth áttellenében, a Duna balpartján látjuk

Szab helységét, mely a felvidéknek egyik központi vasuti és gőzhajó állomása s újabb időkben igen nagy emelkedésnek örvend.

Hiresek nagyszerű kőbányái és fakereskedése; épületei közt kitűnők a vaspályaudvar, s az innen származó, tevékeny Luczenbacher testvérek nagy háza.

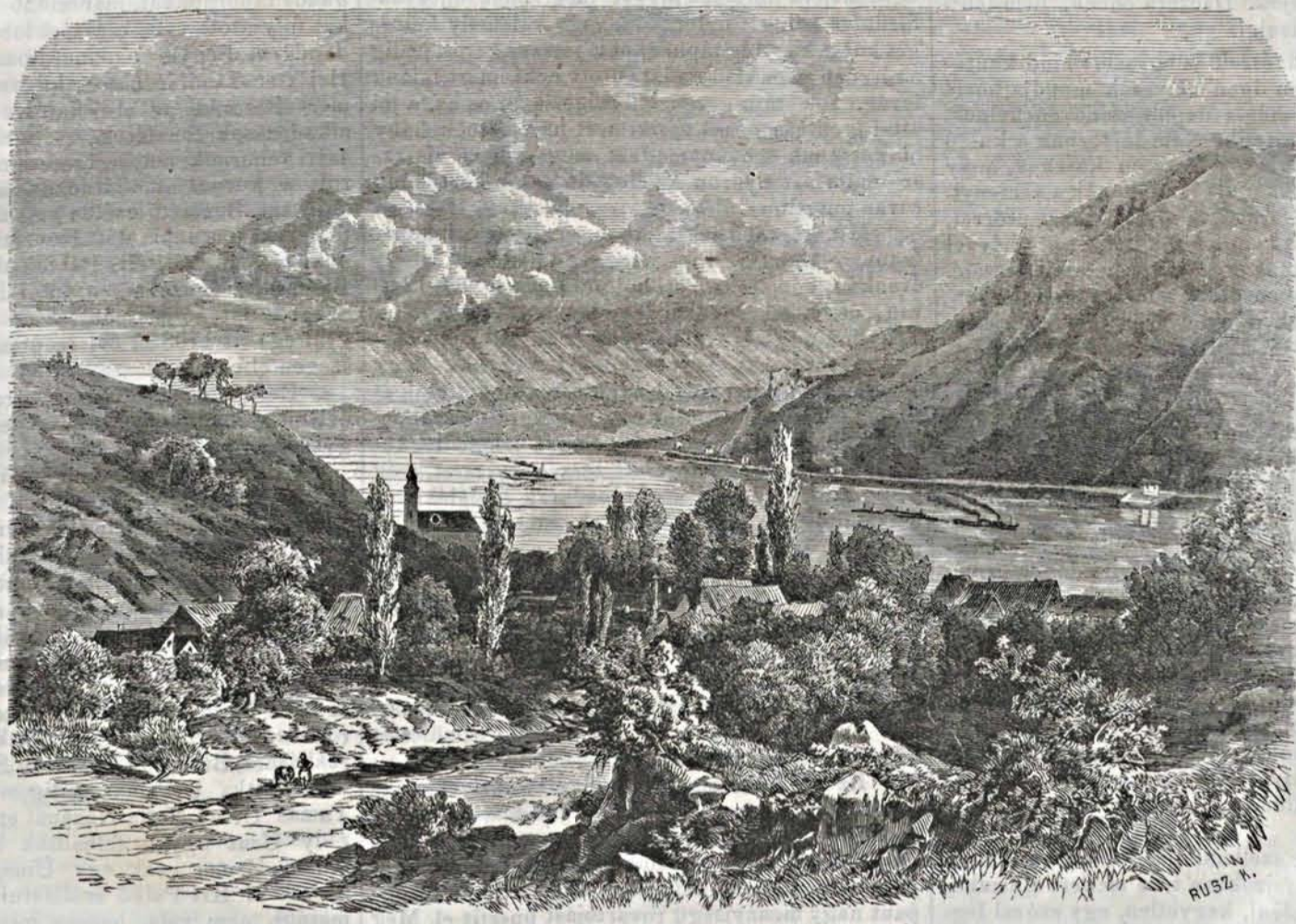
Maróthtól egy órányira, lefelé a Duna mentében találjuk Dömös csinos magyar helységét,

Pesti evang. templom (a Deák-téren)

egy szép r. kath. templommal. Ez már történelmi is nevezetes pont.

Dömös egyik legkedvesebb mulatóhelye volt I. Béla királynak, a mi valóban becsületére vált a természet szépségeit élvezni tudott izlésének. Béla unokája Almos Dömösön nagyszerű prépostságot alapított. Kálmán király pedig itt tartotta fogságban Almos és Béla hercegeket s itt fosztotta meg szemök világától. — Zsigmond király

Dömös falu (Visegrád mellett). — Keleti Gusztáv rajza

eltörölte a prépostságot s szerzeteseket telepített ide, kik azonban nem soká maradtak itt. Hunyadi János ismét vissza akarván állítani a régi fényt, újra felállította a prépostságot, s átadta a sz. tamási prépostnak, minek folytán nagy surlódás keletkezett a magyar nemesség és V. Miklós pápa között.

Végül eljöttek a törökök, kik elpusztították mind a helységeket, mind a prépostságot, melynek

nehányromját még ma is láthatni a közel Árpáshegyen.

Dömöstől egy óra alatt könnyen eljuthatni Visegrádra, melyről már több ízben szólottunk e lapokban is.

Dömös regényes fekvésű élénken tünteti elő mellékelt képünk, Keleti Gusztáv jeles tájfestésünk egyik sikerült rajza.

Képek az állatvilágból.

VI.

A czinkék.

Télen át falun alig találunk oly házat, melynek udvarán, vagy a pajta mellett többől készült czinke-fogót ne találjunk. A gyermekek jól tudják, hogy a hideg évszak alatt, mikor oly sok állatnak nyomorral kell küzdenie, a szénczinkének legkedveltebb eledle a tökmag, s ezt felhasználva, többől készült csapdáikkal sokat elfognak eme szép kis madarak közül.

A szülők s tanítók rendszeren nem zavarják emez ártatlan mulatóságukat, sőt jó szemmel nézik, mivel ők is kártekonynak tartják a czinkéket.

Mily nagy tévedés ez?

Nem áll szándékomban, jobbnak föltüntetni akarni védenemzet, mint a minő; elismerem, hogy ravasz kópé de hisz még az emberek közül is, ha csak azokkal állanak szóba, kik oly angyaliszaságuk, hogy épen semmi hibát nem lehet szemükre vetni, ugyan kevésnek mondatnánk „adjon isten”-t s még kevesebben viszonzhatnák jó lélekek egy őszinte „fogadj isten”-nel.

Miért alkalmazzuk tehát az állatoknál még szigorubb mértéket? Az életben elnézzük, ha szomszéd uram valami hibát követ el, hisz talán nem is szándékosan vagy legalább nem rosszakaratból tette, meg aztán végre is vele kell élnünk, nem hurcolkodhatunk miatta más háttérbe. Az állatokkal is együtt kell élnie a gazdának s tudom, ő maga is ép oly kevéssé szeretné, meg a hiánna, mint ahogy nem nagy kedve volna, hogy egy maga lakjék a faluban.

Nem azt akarom én ezzel a sok szóval mondani, hogy hát öleljünk keblünkre minden gazficzkós csupa állatkedvelésből vékvál szórjuk a szemcsédettélést a veretek elé. E két szélsőség között keressük a közeputat, s ha csak egy kicsikét tanulni akarunk, rá is találnak.

Ismernünk kell a minket környező állatokat. Vessük össze a hasznát és kárt, mit egyik s másik okoz s majd rá jövőnk, hogy közöttük is nagyobb számmal találkozik olyan, a mely több hasznót hajt, mint a mennyi kárt okoz s így csak saját érdekünkben cselekszünk, ha ezeket kis csinyjaikért nem itéljük el s nem akarjuk azonnal nya-

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

** (Arany János összes költői művei) nemsokára díszes kiadásban fognak megjelenni. E nevezetes irodalmi hírt jelenteni egy Ráth Mór által kiadott előfizetési fölhívás, melynek bevezetését maga a költő írta, s így hangzik: „Szerződésim lejártával végre azon helyzetbe juték, hogy eddigi költeményeim összes kiadását magam nyújthatom a közönségnek. Az előbbi részletes kiadványokból némelyik épen nem, más csupán gyűjtelmekben, vagy alakra, nagyságra egymástól különböző kiállításban levén kapható: kedves dolgot véltem cselekedni, ha az elszórt darabok egyforma, összes új kiadásban megszerzését lehetővé teszem e költemények barátira nézve. Érelte elhatározásom a gondolat, hogy most még a rendezés, saját alá készítés munkáját személyesen végezhessen, s legalább egy összes kiadás szerzői javító gondjaim alá t jelenik meg. Később ki tudja, tehetném-e, s meddig? De a mi főképp e lépésre birt — azt sem hallgatom el. Ohajtanám megérni az időt, hogy elvonulva másnemi, terhes foglalkozásaimtól, pár évet nagyobb töredékim befejezésére szentelhessek, mert . . . vita brevis, ara longa. A közönség ez összes kiadás pártolásával, közelebb juttatna ohajtott cselekméhez, miután a kiadó érdeke bizonyos arányban az enyém is. Kelt Pesten, decz. 1-én, 1866. Arany János. — Ugy hisszük, e fölhívás közlése elegendő lesz a közönség figyelmét és részvétét fölkeltetni; a legnagyobb magyar műkötő nem szorul ajánló dicsőretekre, s itt még csak azt említtük meg, hogy Arany költeményeinek ez első teljes kiadása a legnagyobb gonddal van kiállítva, s kétféle alakban fog napvilágot látni. Egyik a 6 kötetes kis 8-ad réte, kézi kiadás mintegy 100 íven; másik albumszerű nagy 4-ed réteben mintegy 50 íven, mindkettő a költő fényképével. Az előfizetési ár mindkét kiadásban 6 forintba van határozva. A kisebb kiadásból két kötet már megjelent, a többi, valamint a nagy kiadás február végeig kikerült sajtó alul.

** (Török János) decz. 4-kén kelt nyilatkozatában lapja élen kijelenti, hogy a „P. Hírnök“ szerkesztésétől visszalép. A november 17-ki leírt a miniszteri rendszert elfogadván, 6 alárendelte ugyan meggyőződését a magasabb érdekeknek és sürgősb özeleknak, de az alsóházi viták máris bő anyagot nyújtanak a szerkesztői megjegyzésekre, és pedig újabbon elfoglalmi szándékától objektív álláspontjával nem férőn össze, a szerkesztésről végkép lemond, s addig is míg a „Pesti Hírnök“ egyházi és világi pártfogói a lap további irányára vezetését iránt intézkednek, annak ideiglenes szerkesztését munkatársai seniorjára, t. cz. Jakabji Gyula urra ruházza át.

— (Szállási Sándor) történelmi tanulmányait egy vastag kötetben összegyűjtve sajtó alá adta Heckenast Gusztávnál, „Vértanúk a magyar történelemből“ kollektív cím alatt. Együttemény szerzőnek a Budapesti Szemlében, Akadémiai Értesítőben és más helyen is megjelent kisebb cikkeket foglalta magában, számos új adattal bővítve. E tanulmányok mindenike Bach és Schmerling uralkodása idejében látott világot — s most azon nevezetes eset történt, hogy a rendőrség azokat lefoglalta (decz. 2-kán.) Különös sajtóviszonyok!

Egyház és iskola.

** (Lonovics József) előléptetését a kalocsai érseki székre a pápa külön breve által már megöröszítette, s erről az érsek ő excija a bécsi külügyi miniszterium utján tudósítottván, most már haldéktanul elfoglatja érseki széket.

** (Tanárvalasztás.) Ifj. Kun Pált a sárospataki ref. főiskolába a német nyelv tanárául választották meg.

— (Ösztöndíj-ügy.) A pesti takarékpénztári választmány ohajtsa folytán közhírre tétetik: hogy az általa alapított főrealtanodai ösztöndíjra a pályázás határideje meghosszabbítottván, a jövő 1867-ki márczius elsőjére tüzetik ki. — Kelt Pesten, 1866. deczember 4-én. — Ney Ferencz igazgató.

Közintézetek, egyletek.

— (A magyar tud. akadémia) decz. 3-án tartott bölcsészeti, történelmi és törvény tud. osztály ülésében Gregoruss Ágost olvasott föl értekezést „A társadalmi fennsőségről“ s Pauler Tivadar Récsi Emírlől, az 1865-ben elhunyt egyetemii jogtanár és akad. tagról tartott emlékbeszédét.

** (A Kisfaludy-társaság) jövő év elején tartandó közgyűlésére Jókai Mór kérték föl, hogy emlékbeszédet tartson Jósika Miklós fölött. Gyulai Pál egy balladát, Vadnai Károly egy elbeszélő rajzot fog felolvasni.

** (A nemzeti múzeum tervei) ez idei szakra már bezárattak, nov. 29-kén volt az utolsó nap ezen évben, melyen a természetiek osztálya állt nyitva a közönség látogatására. Az olvasóterem azonban, melyet közelebb igen czélszerűen s e mellett díszesen rendeztek be, d. e. 10—2 óráig folyvást nyitva áll, s muzeumunk gazdag könyvtárát most már a nagy közönség is kényelmesen használhatja.

** (A pesti népbank) hétfőn tartott értekezletén Érkövy Adolf az ügylegész eszme fontosságát fejtegette és előadta az alakuló pesti népbank szervezetét. Az értekezlet elismerését fejezte ki Érkövy urnak és a többi alapítóknak, és jóváhagyta a választmány és a tisztviselőknak ideiglenes kinevezését. Az aláírási ivenk terjesztésére az összes jelenlevők vállalkoztak; az ivenk 14 nap alatt lesznek benyújtandók. Végre Catinelli Hektor előadván a magyarországi ügylegész intézet szervezésére kaptaknak szükségét, fölhívja a gyülekezetet, álljon a magyarországi népbank-ügynek élére. A választmány utasított, hogy a szervezésre nézve javaslatot terjeszzen a közgyűlés elébe.

** (A „Victoria“ biztosító-társaság) f. é. nov. 17-diki rendkívüli közgyűlésén elhatározott, hogy a társaság, melynek szakköre eddigelé csupán a tűz elleni biztosításra szorított, jövőre a jég-, szállítvány-, emberélet- és állatbiztosításra is kiterjesztendő működését, s a mennyiben ezen szűkebb körű munkásság az alapító arányos növelését teszi szükségessé, az igazgató-választmány újabb részvényeket bocsátand ki. Galgóczy Károly intézeti vezérigazgató felolvasta az igazgató-választmány által előterjesztett üzletkimutatási jelentést, melyből kitűnik, miszerint a társaság bevételé 1866. évi október hó 31-kéig 360,130 ft. 20 kr., kiadása pedig 325,842 ft. 32 krt tesz, a fennmaradó haszon tehát 34,287 ft. 88 kr-ra rug, mely a társaságnak alig egy éves működése után első évi eredményül elég szép számot tesz, főképp ha tekintetbe jó, mennyi nehézség állt ezen intézet kifejlesztésének és megszárdulásának útjában, a lefolyt háború, a fagy-, inség, a kezdet természetes küzdelmessége s egyéb más bajok alakjában. Az első évi osztalék egy-egy részvény után mindezek dacára 22 forintot tesz.

** (Első magyar gépgyári részvény-társulat) van alakulóban Pesten. Az alakítási engedélyért Wahrmann Mór és társai folyamodtak. Azt előzoza e társulat, hogy a gépeket ne kelljen külföldről venniük, hanem itt benn készítsék azokat a fölállítandó gépgyárak. A társulat alapítókéje 600,000 ftban van megállapítva mely összege 3000 darab 200 ftos részvény kibocsátása által szándékoznak beszerezni. Egyelőre azonban csak 1500 részvényt bocsátanak ki, s mihelyest erre harmincz százalék befizetve lesz, a társaság megalakulnak nyilvánítja magát.

** (A magyar gazdaszónyok egylete) decz. 1-sején tartott választmányi gyűlésében több szerezosótlén árvalányának felvételére nyújtott be kérvényt, melyeknek elintézése után elhatározták, hogy az árval részére a közlegő farsang alatt táncvizigalmat rendeznek.

Mi újság?

— (A képviselőház decz. 6-iki ülésében) bevézdött a kir. leirat fölötti vita, s ez alkalommal utoljára a két indítványtevő: Tisza Kálmán és Deák Ferencz szólaltak föl. Deák viharos tetszéssel fogadott beszéde után névszerinti szavazás következett. Tisza Kálmán indítványának elfogadására nézve nem-mel szavazott 227, igen-nel 107 képviselő; 53 an nem voltak jelen. Ezután Deák indítványra föllállás utján nagy többséggel elfogadták.

** (Fáklyás tisztelgés.) Régóta rebesgették, hogy a pezsgő véré fölvárosi fiatalág egy része az országgyűlési baloldal férfainak tisztelgetere fáklyás-menetet akar rendezni, a mit végre csütörtökön este meg is tettek. Mintegy 6—700 fáklyával a Fillingier-kévéházától indult ki a menet, s Ghyeczyt, Tiszát, Patayt, a baloldalt, Madarászt, stb. vegyest éltetve, előbb a belvárost megkerül-

ték s azután a váci utcába a „Nádor“ vendéglőhöz vonulva, ott egy fiatal jogász beszédet tartott, mire a vendéglő ablakából Ghyeczy, majd Tisza válaszoltak. A nagyra növekedett tömeg hangos éljenzések közt oszlott szét.

** (A budai tanácsban) csakugyan elővették a népszínház ügyét, s a főpolgármester indítványára bizottmányt állítottak össze, mely javaslatot készít a népszínház megnyitása végett, hogy abban állandóan magyar előadások tartathassanak.

** (Inségügy Szegeden.) A szegedi lap arról értesül, hogy felsőbb helyen az alföldi vasuti munkák folytatására 80,000 ftnyi összeg van engedélyezve, mely természetesen inségi munkanyújtásul szolgál.

** (Az elhunyt herceg primás) gyászünnepejének alkalmából egy kimutatás jelent meg, mely szerint a boldogult, életében következők adományokat tett: templomok, egyházak, iskolák, paplakok, zárdák építésére, javítására és alapítására adott 1,929,865 ftot, egyéb jótékony és közszélu adományait tesznek legalább is 230 ezer forintot; összes jótékony adományait tehát legalább is 2 millió százezer forintra lehet tenni.

** (Dr. Fromhold Károly), az „Electrotherapie“ munka kiadója, „Az állandó galvanicus folyam stb.“ című munka beküldésére a württembergi király ő Felsőgétöl kitüntetésül, „a művészet és tudomány arany érdemé“ nyerte.

** (Benedek táborsernagy) néhány nap óta fővárosunkban tartózkodik. Hg. Lichtenstein magyarországi katonai parancsnok nevének temetésén jelen volt Budán, közelebb pedig Pesten pörge kalapban, szürke köpenyben s megőregedve látták az uri-utczán átmenni.

** (A váci-utcai korona-kévéház) decz. 1-én ismét megnyit, s oly fényesen s pompával van földisizitve, hogy nemcsak Pest valamennyi kávéházát mulja fölül, de a legelő ylyenmül külföldi nyilvános helyekkel kiállhatja a versenyt. A tágas terem falait sötét violaszín kárpitozás borítja, boltozata fehér, izletes ezüstös cizárdákkal, padlata parketizotott. Mindenütt fehér márványasztalok, földhöz erősített talpon, sok körül megyszin bárony karosszékek, melyek bármely uriterembe is beillenének. Az előrszt kizárólag csak a kávézők és olvasók számára hagyták fenn, a hátsó részben pedig négy billiárdasztal áll. A helyiség nemcsak tágas, hanem magas is, egy helyen a dohánnyüst kiszivattyuzására szelentyével. Mindennütt fény és kényelem. Az ablakok, ajtók üvege minden foglaltvány nélkül, szép nagy táblákból állanak. Díszes a pénztári márvány-emelvény is. Előtte, két oszlop közt, egy terracotta szobrot állítottak föl, dísznövények közt. A tükrök óles nagyságúnak, ezüstös keretben. E valóban díszes butorzat s az egész berendezés becsületére válik a fővárosi iparosoknak. — A kávéház új helyő Singer, (ki nemcsak kávéházat, hanem nevet is változtatott, mert most Szamosinak hívják), minden bizonynyal régi kávéháza közönségét is állandóan megváltoztatta.

** (Szentkirályi Mór) a váci-utczát egy szép nagy épülettel akarja díszíteni. A korona-kévéházzal átellenben levő emeletes házat három-emelre nagyobbíttatja.

** (A párisi kiállítási bizottság) azon gyakorlati, élelmes gondolatra jött, hogy az elysei mezőkön Párisban a kiállítás idejére minden nemzet számára külön étkezőket állít, hol mindenkik megkaphatja a maga nemzeti konyháját. A pesti borkereskedők közül e célra Jáliscoat szóltották föl, s remélhető, hogy a magyar konyhát jó magyar borral fogja ellátni.

** (Rendőri kutatók Pesten.) Mint a „P. L.“ értesül, egy bécsi rendőrhivatalnok a helybeli hatóság kikerülésével és tudta nélkül, több helybeli kereskedőnél házmotóztat tartott. A tanács effelől a tárnoknál jelentést tett és valószínűleg az egész dolog az országgyűlés elé kerül.

** (Izzó Miklós), széptehetségű fiatal szobrászunk, lakását Pestről Debreczenbe tevén át, műteremét ott a czeleglő-utczán (26-dik sz. a.) rendezte be.

** (Az „Iraelita magyar egylete“) elnökségét néhány hét előtt prágai, e napokban pedig lembergi zsidók szőlítették fel, hogy az egylet alapzabályait megküldje, minthogy ők is ez egylet mintájára kívánának társulatot alakítani. Érdekes, hogy a cseh zsidók is, kik magukat eddig a magyarországi zsidók civilisatorainak tekintették, most ezeknek nyomán ókajtanak indulni és példájukat követni.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 49-dik számához 1866.

** (Haladás a javítórendszerben.) Pestmegye fenyítőtörvényésze előtt nov. 30-án egy kiskoru tömpe suhanc állott, azon váddal terhelve, hogy édesanyját egy bárdal meg akarta gyilkolni, e végből éjjel a ház kéményén ereszkedett le a konyhába s úgy suhant be a szobába, ott előbb a kenyér- s vízből jóllakván: hogy a zörgésre édesanyja fölébredt, s a vádlott fia, ki azelőtt hosszabb ideig csavargásban volt, regényes látogatásának azt adta okául, hogy ő ruhaneműért jött haza s tudván, hogy az ládába van elzárva, bárdot hozott a zár fölfeszítésére. Elkis vad embert, miután a zár fölfeszítette. Elkis vad embert, miután a zár fölfeszítette. Elkis vad embert, miután a zár fölfeszítette.

** (Kutyadó Budán.) Budán az adó egy új nemét, a kutyadót hozták be. Ez adóval a község nemcsak vagyoniilag gyarapodik, hanem a gazdátlan kutyáktól is megszabadul.

— (Adakozás.) A „Vasárnapi Ujság“ szerkesztőségéhez, mult számunkbeli felhívásunk folytán, Fiedler Ignác hátrahagyott családja számára beküldött összegek:

Özv. Klauzál Gáborné assz. 5 ft. — Elischer Boldizsár és neje 5 ft. — H. J. 1 ft. — Együtt 11 ft. Multkori közlés 30 ft. — Összesen 41 ft.

Nemzeti színház.

Péntek, nov. 30. „A csacsa nő.“ Vigjáték 3 felv. Dumanoir utcz. ford. Feleki M.

Szombat, decz. 1. előszőr „Lohengrin.“ Regény-opera 3 felv. szövegét és zenéjét írta Wagner Rikárd. Fordították: Böhm G. és Ormay F. — Wagner Rikárd e híres dalmíve, mely a külföldi nagyobb színházokban, mint az operai zene egyik remekeje évek óta méltó figyelemmel részesül, nálunk ez este került először színe. A művészi világban mindenütt nevezetes eseménynek tartják, ha Wagner R. valamelyik nagy műve először kerül előadásra; annak kell tartani bizonyára nemzeti színházunknál is, hol Wagner eddig csak negyedfél év előtt, kiváló tetszéssel fogadott zenekari hangversenvei által volt ismeretes. A „Lohengrin“, mint Wagner R. valamennyi operája, a valódi zenei drámához tartozik; benne a szöveg a zenével együtt egy egész, kikerekített és öszhangzatos művet képez. A szöveg a német mesekorból van véve. Egy régi germán regeszerint, azok a hősök és lovagok, kik életükben a földön áldást szűltek jelenlétükkel, nem enyésznek el a halállal, hanem örök élvek közt bűvös várban laknak, folyvást ápolva a szent Graal lobogó tűzét, mely a nemes szívek jelképe. E halhatlan lovagok csak akkor jönnek ismét a földre, ha egy szörnyű vétket kell legyőzniök s az üldözött ártatlanságot oltalmazniök. Nekik hatalmuk van az emberek fölött, de csak addig, míg talány maradnak; ha fölfedezik kiltüket: bűvére megcsúnik s visszaszállnak a szellemek birodalmába. Egy ily regébéli lovag „Lohengrin“, e darab hőse. — Az egész dalmű színpadunkon nagy gondnal volt betanulva s kiállítva, s a roppant számmal egybegyűlt közönség több ízben adta tetszésének jeleit. Kétségkívül azonban többszöri hallás szükséges, hogy közönségünk a sajátzerű s a megszokott formáktól teljesen elitő zenét eléggé megszokja s meg is szeresse.

** (Az osztrák hadsereg) hátultöltő fegyverekkel ellátásának kérdése bécsi hírek szerint közelebb végleges elintéztetés alá kerül. A fegyverek száma jelenleg 1,200,000 db., mely közül 180,000 még nem volt használatban és 400,000 még tökéletesen használható. Most a feladat ezen 580,000 db. fegyvert hátultöltővé alakítani, mely 5 1/2 fájával 3,190,000 ftot tenne. Az átalakítás Lindner rendszerre szerint tervezetik, mi szerint egy fegyverből percenkint 14 lövést lehet tenni, s az átalakítás darabonkint 5 ft. 50 krba kerül. Ezenkívül azonban a koránny még 420,000 új fegyvert szándékozik készíttetni.

** (A könnigváltási csatáren) emléket fognak állítani. Loos bécsi szobrász készíti s 18 láányi magassággal obeliszk lesz, négy oldalán feliratokkal.

** (Öngyilkosság vígyázalanságból.) Félégyházán, Fazekas Sándor földbírókos csütörtökön reggel véletlenül agyonlötte magát. A tanýára készült s a kocsira akarta vinni puskáját, mely azonban — kakasa s zoba ajtóban megakadván — elsült s a golyó állán keresztül furódott fejébe. Csak 37 éves volt s agg szülei támaszukat vesztették benne.

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

egyszer azt állítá, hogy fuvaros, asztalos, bor- és lisztkereskedő, színész, szokott katona, román pap; beszél jól magyarul, németül és románul, öltözete néha magyaros, néha romános paraszt ruha.

** (Kutyadó Budán.) Budán az adó egy új nemét, a kutyadót hozták be. Ez adóval a község nemcsak vagyoniilag gyarapodik, hanem a gazdátlan kutyáktól is megszabadul.

— (Adakozás.) A „Vasárnapi Ujság“ szerkesztőségéhez, mult számunkbeli felhívásunk folytán, Fiedler Ignác hátrahagyott családja számára beküldött összegek:

Özv. Klauzál Gáborné assz. 5 ft. — Elischer Boldizsár és neje 5 ft. — H. J. 1 ft. — Együtt 11 ft. Multkori közlés 30 ft. — Összesen 41 ft.

Nemzeti színház.

Péntek, nov. 30. „A csacsa nő.“ Vigjáték 3 felv. Dumanoir utcz. ford. Feleki M.

Szombat, decz. 1. előszőr „Lohengrin.“ Regény-opera 3 felv. szövegét és zenéjét írta Wagner Rikárd. Fordították: Böhm G. és Ormay F. — Wagner Rikárd e híres dalmíve, mely a külföldi nagyobb színházokban, mint az operai zene egyik remekeje évek óta méltó figyelemmel részesül, nálunk ez este került először színe. A művészi világban mindenütt nevezetes eseménynek tartják, ha Wagner R. valamelyik nagy műve először kerül előadásra; annak kell tartani bizonyára nemzeti színházunknál is, hol Wagner eddig csak negyedfél év előtt, kiváló tetszéssel fogadott zenekari hangversenvei által volt ismeretes. A „Lohengrin“, mint Wagner R. valamennyi operája, a valódi zenei drámához tartozik; benne a szöveg a zenével együtt egy egész, kikerekített és öszhangzatos művet képez. A szöveg a német mesekorból van véve. Egy régi germán regeszerint, azok a hősök és lovagok, kik életükben a földön áldást szűltek jelenlétükkel, nem enyésznek el a halállal, hanem örök élvek közt bűvös várban laknak, folyvást ápolva a szent Graal lobogó tűzét, mely a nemes szívek jelképe. E halhatlan lovagok csak akkor jönnek ismét a földre, ha egy szörnyű vétket kell legyőzniök s az üldözött ártatlanságot oltalmazniök. Nekik hatalmuk van az emberek fölött, de csak addig, míg talány maradnak; ha fölfedezik kiltüket: bűvére megcsúnik s visszaszállnak a szellemek birodalmába. Egy ily regébéli lovag „Lohengrin“, e darab hőse. — Az egész dalmű színpadunkon nagy gondnal volt betanulva s kiállítva, s a roppant számmal egybegyűlt közönség több ízben adta tetszésének jeleit. Kétségkívül azonban többszöri hallás szükséges, hogy közönségünk a sajátzerű s a megszokott formáktól teljesen elitő zenét eléggé megszokja s meg is szeresse.

** (Az osztrák hadsereg) hátultöltő fegyverekkel ellátásának kérdése bécsi hírek szerint közelebb végleges elintéztetés alá kerül. A fegyverek száma jelenleg 1,200,000 db., mely közül 180,000 még nem volt használatban és 400,000 még tökéletesen használható. Most a feladat ezen 580,000 db. fegyvert hátultöltővé alakítani, mely 5 1/2 fájával 3,190,000 ftot tenne. Az átalakítás Lindner rendszerre szerint tervezetik, mi szerint egy fegyverből percenkint 14 lövést lehet tenni, s az átalakítás darabonkint 5 ft. 50 krba kerül. Ezenkívül azonban a koránny még 420,000 új fegyvert szándékozik készíttetni.

** (A könnigváltási csatáren) emléket fognak állítani. Loos bécsi szobrász készíti s 18 láányi magassággal obeliszk lesz, négy oldalán feliratokkal.

** (Öngyilkosság vígyázalanságból.) Félégyházán, Fazekas Sándor földbírókos csütörtökön reggel véletlenül agyonlötte magát. A tanýára készült s a kocsira akarta vinni puskáját, mely azonban — kakasa s zoba ajtóban megakadván — elsült s a golyó állán keresztül furódott fejébe. Csak 37 éves volt s agg szülei támaszukat vesztették benne.

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (A könnigváltási csatáren) emléket fognak állítani. Loos bécsi szobrász készíti s 18 láányi magassággal obeliszk lesz, négy oldalán feliratokkal.

** (Öngyilkosság vígyázalanságból.) Félégyházán, Fazekas Sándor földbírókos csütörtökön reggel véletlenül agyonlötte magát. A tanýára készült s a kocsira akarta vinni puskáját, mely azonban — kakasa s zoba ajtóban megakadván — elsült s a golyó állán keresztül furódott fejébe. Csak 37 éves volt s agg szülei támaszukat vesztették benne.

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

** (Magszűkített rab.) Hunyadmegye törvényésze egy iparlovagot körorzet, kit következőleg mutat be: Moldovanyi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-kára virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károlyfehérvári, hátszegi, sz.-udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. valóslau, nós, 4 gyermek atyja, mesterségére nézve

Szerkesztői mondanivaló.

8533 Tés. T. A rajz nagy megőrdelmével a szövetség; s a küldött cikket a folytatást. Munkettót kérjük s addig is köszönetet mondunk.

